

Elektriciteitsstarieven

In *ESB* van 19 maart heeft prof. dr. H.W.G.M. Peer onder het hoofd „Naar minder politiek bepaalde stroomprijzen” een pleidooi gehouden voor op marginale kosten gebaseerde elektriciteitsstarieven. Met betrekking tot enkele punten van dit artikel wil ik graag enig commentaar geven.

Prof. Peer stelt dat alleen indien prijzen gerelateerd zijn aan de marginale kosten er sprake zal kunnen zijn van efficiënte aanwending van produktiemiddelen. Het zijn deze veranderingen in de kosten die de tarieven zouden moeten reflecteren; niet de gemiddelde kosten. Verder merkt hij op: „Daarom is de volgende ordening gewenst: allereerst dienen prijzen te worden geanalyseerd op basis van marginale kosten, vervolgens dienen opbrengst-overwegingen een rol te spelen en tot slot kunnen dan rechtvaardigheids-overwegingen worden ingebracht”.

Het algemeen beleden principe van elektriciteitsbedrijven gaat van een omgekeerde ordening uit, zonder dat aantoonbaar van inefficiënte aanwending van produktiemiddelen sprake behoeft te zijn. Zou men het theoretisch meer juiste model trachten te verwezenlijken dan stuit men al spoedig op problemen. Prof. Peer maakt niet duidelijk wat in dit verband bedoeld wordt met marginale kosten. Indien hier bedoeld wordt de marginale kosten op korte termijn – en het vervolg van zijn betoog duidt in die richting – dan zijn dit de variabele (lees: brandstof)kosten. De elektriciteitsstarieven zullen dus in deze visie in eerste instantie dienen te worden gebaseerd op de brandstofkosten. Toen vrijwel alleen gas of olie werd verstoekt was de tariefstelling dan dus alleen afhankelijk van het relatief niet grote verschil in rendement van de centrales. Thans wordt naast (goedkope) kolen tevens gedurende alle uren van de week ook gas verstoekt; het tarief zou dus thans dienen te zijn gebaseerd op de gasprijzen (met een zeer hoge 'overdekking' van de kosten van die elektriciteitsbedrijven die kolen konden stoken, althans voordat de gasprijzen het niveau van de kolenprijzen naderden).

De marginale (brandstof)kosten kunnen van uur tot uur sterk wisselen. Zodra wegens verhoogde vraag een eenheid in gebruik moet worden genomen met een slecht rendement of duurdere brandstof wordt het tarief voor alle geleverde eenheden kWh (kiloWattuur) hierop gebaseerd met het gevolg van een zeer groot producentensurplus. Het is hierbij in principe niet mogelijk om deze tariefstelling alleen toe te passen voor de veroorzakers van de verhoogde vraag. Immers, alle verbruikers zijn gezamenlijk de veroorzakers. Hoewel een toerekening van gemid-

delde brandstofkosten, zoals dit thans door de elektriciteitsbedrijven wordt toegepast, zijn bedenkingen heeft lijkt mij een tariefstelling gebaseerd op marginale kosten 'tariefttechnisch' niet gewenst.

Prof. Peer vervolgt: „De sleutel voor de nieuwe marktfilosofie ligt bij de opkomst van goedkope macro processoren die de mogelijkheid verschaffen om de 'moment'prijs van elektriciteit interactief (op elk moment) aan verbruikers en producenten door te geven” en verder: „De potentiële besparingen op kapitaal- en brandstofkosten kunnen groot zijn”. Het is de vraag of deze laatste bewering voor Nederland kan worden volgehouden. De bedrijfstijd (het totale verbruik in een jaar gedeeld door de maximale belasting in dat zelfde jaar), theoretisch maximaal 8.760 uur bedragend, is in Nederland ca. 6.000 uur, hetgeen overeenkomt met een 'loadfactor' van ca. 70%. Dat wil zeggen dat er theoretisch nog 30% meer energie kan worden verbruikt zonder dat meer productiecapaciteit behoeft te worden ingezet. Dit opvullen van de 'dalen' in het verbruik kan op twee manieren geschieden:

- door stimulering van verbruik in de daluren;
- door verschuiving van het verbruik van de piekuren naar de daluren.

De eerste wijze van verhoging van de bedrijfstijd past sinds de uitspraken van 'de Club van Rome' en de energiecrisis niet meer in de doelstellingen van de elektriciteitsbedrijven.

Het verschuiven van het verbruik van de piek naar de dalen kan slechts in zeer beperkte mate plaatsvinden. De belangrijkste dalen kan men aantreffen in de zomermaanden. Afgezien van het feit dat de elektriciteitsbedrijven deze dalen benutten voor revisies van de produktie-eenheden, kan verschuiving van de winter- naar de zomermaanden nauwelijks plaatsvinden. Ook van verschuiving van de werkdagen naar de weekeinden is weinig te verwachten.

Het is in de bedrijven niet spoedig lozend om verschuiving te doen plaatsvinden daar de kosten van elektriciteit in verhouding tot bij voorbeeld de loonkosten slechts een bescheiden plaats innemen. Voor zover mogelijk hebben deze verschuivingen reeds lang plaatsgevonden. De verschuivingen waarnaar dikwijls ook door prof. Peer wordt gerefereerd, zijn de verschuivingen die de huisvrouw kan toepassen. Doch dit beperkt zich vrijwel tot het koken, wassen, strijken en het stofzuigen. Het belangrijkste verbruik – dat van de centrale-verwarmingspomp, de koelkast, de verlichting e.d. – kan nauwelijks of slechts met veel moeite

---

worden verschoven. Overigens blijkt uit onderzoeken dat de huisvrouw wel bereid is om te 'verschuiven'. Prof. Peer wordt wat ongeloofwaardig als hij aan het eind van zijn artikel vermeldt dat bij hogere (marginale) prijzen de Nederlander bereid zou zijn 's avonds af te zien van het genot van het kijken naar een voetbalwedstrijd op de televisie. Immers, de elektriciteitskosten daarvoor bedragen thans nog geen 7 cent per wedstrijd. Aan welke marginale prijzen zal men in een dergelijk geval moeten denken?

Ook lijkt het mij vrijwel onmogelijk, zoals wordt gesuggereerd, dat een 'zelfopwekker' bij stijgende (marginale) prijzen meer energie aan het openbare net zou willen leveren. Immers, in geval van warmtekrachtkoppeling wordt de elektriciteitsopwekking vrijwel geheel bepaald door de stoombehoefte, zodat bij grotere elektriciteitsopwekking men bereid zou moeten zijn stoom af te blazen. Het sneller laten draaien van een windmolen lijkt mij ook niet goed haalbaar.

Ondanks voornoemde kritiek meen ik dat in het artikel van prof. Peer wel stof is aangedragen die het overdenken waard is. Ik hoop dan ook dat de discussie hierover niet is beëindigd.

H.G. Wienke